

Vägledning för utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå

inklusive uppföljning

Vägledning för utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå
inklusive uppföljning

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2025 och ersätter "Vägledningen för utbildningsutvärderingar på grund och avancerad nivå" från 2023, samt "Vägledning för uppföljning av utbildningar med ifrågasatt kvalitet" från 2020.

Diarienummer: 412-00066-21

Universitetskanslersämbetet • Hammarbybacken 31 • Box 6024, 121 06 Johanneshov
tfn 08-563 085 00 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Inledning	4
Utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå	5
Utgångspunkt och syfte.....	5
Urval av utbildningsutvärderingar	5
Kvalitetsdrivande utvärderingar.....	6
Utvärderingens utformning – förstudie och anpassning.....	8
Förstudie	8
Anpassning	9
Utvärderingens genomförande – bedömning av utbildningens kvalitet.....	10
Upptaktsmöte.....	10
Kollegial granskning	10
Bedömning av utbildningens kvalitet.....	11
Underlag för bedömning.....	13
Yttrande och beslut	15
Hantering av omprövning och klagomål.....	16
Utvärderingens resultat – erfarenhetsutbyte, vidareutveckling och uppföljning	17
Erfarenhetsutbyte och vidareutveckling	17
Uppföljning av utbildning med ifrågasatt kvalitet	18

Inledning

Det här är en vägledning som beskriver hur det går till när Universitetskanslersämbetet (UKÄ) granskar utbildningar på grund och avancerad nivå. Vägledningen redogör för granskningens syfte, utgångspunkter och innehåll samt olika moment. Vägledningen är en uppdatering av tidigare version från 2023 och innehåller nu även information om uppföljningar.

Universitet och högskolor i Sverige ansvarar för att utbildning och forskning håller hög kvalitet.¹ UKÄ:s roll är att se till att universiteten och högskolorna tar sitt kvalitetsansvar och genomför därför olika typer av granskningar. Det övergripande målet med UKÄ:s granskningar är att bidra till att den utbildning och forskning som bedrivs vid universitet och högskolor i Sverige håller hög kvalitet. Bestämmelser om UKÄ:s ansvar för kvalitetssäkring av universitetens och högskolornas verksamhet finns i 1 och 2 §§ förordningen (2012:810) med instruktion för Universitetskanslersämbetet. UKÄ genomför följande granskningar:

- examenstillståndsprövningar
- granskningar av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete
- utbildningsutvärderingar
- tematiska utvärderingar.

UKÄ:s granskningar utgår från högskolelagen (1992:1434), högskoleförordningen (1993:100), lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning, regeringens skrivelse *Kvalitetssäkring av högre utbildning* (skr. 2015/16:76) och *European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area* (2015) samt nationella och internationella riktlinjer för forskning.²

Metoden för granskningarna har utvecklats i dialog med företrädare för universitet och högskolor, Sveriges förenade studentkårer (SFS) och arbetslivet samt i dialog med UKÄ:s referensgrupper och ett urval av kvalitetssäkringsorganisationer inom European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA).

Inför varje enskild utvärdering tar UKÄ fram en anvisning med kompletterande information om den specifika utvärderingens innehåll, upplägg och tidplan.

² Europeiska stadgan för forskare och Riktlinjer för rekrytering av forskare samt det nationella ramverk för kvalitetssäkring av forskning som utarbetats av Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF). Se även Universitetskanslersämbetet, *Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning (ESG) Översättning av Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)*, (UKÄ, 2015).

Utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå

I det här avsnittet redogör vi för utbildningsutvärderingarnas utgångspunkt och syfte, hur UKÄ väljer ut vilka utbildningar som ska utvärderas och vår ambition att genomföra kvalitetsdrivande granskningar.

Utgångspunkt och syfte

Enligt högskolelagen och högskoleförordningen ska all högre utbildning i Sverige hålla hög kvalitet. Lärosätena ansvarar för att kvalitetssäkra alla sina utbildningar på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå medan UKÄ ansvarar för att genomföra ett urval av utbildningsutvärderingar.³

Syftet med UKÄ:s utbildningsutvärderingar är både att kontrollera utbildningarnas resultat, det vill säga att de lever upp till högskolelagens och högskoleförordningens krav och mål om hög kvalitet, och att bidra till lärosätenas utveckling av kvaliteten på utbildningen.

Utbildningsutvärderingar fokuserar på hur utbildningarna möjliggör och säkerställer att studenterna når examensmålen i examensordningen när examen utfärdas.

Urval av utbildningsutvärderingar

Urvalet av de utbildningsutvärderingar som UKÄ genomför baseras på samlade kunskaper och erfarenheter från tidigare granskningar, effektivitetsanalyser, statistik, tillsynsändan, omvärldsbevakning och dialog med sektorn.

UKÄ initierar utbildningsutvärderingar av följande skäl:

- **Risk för bristande kvalitet:** Om kunskapsunderlag eller annan information indikerar att en specifik utbildning inte möter krav och mål som anges i högskolelagen och högskoleförordningen.
- **Behov av ökad kunskap och en nationell bild:** För att belysa utmaningar och utvecklingsbehov på nationell nivå, med särskilt fokus

³ Kvalitetssäkring av högre utbildning (skr. 2015/16:76), s. 15–19.

på yrkesexamina. Yrkesexamina generellt ska utvärderas med viss regelbundenhet, detta gäller framför allt legitimationsgrundande examina där det finns särskilt intresse att utbildningarna är likvärdiga ur ett nationellt perspektiv.⁴

Tidplanen för utbildningsutvärderingar tillkännages i god tid för att möjliggöra att lärosätena har tillräckliga förutsättningar för planering och förberedelse. Ibland kan en utbildningsutvärdering behöva initieras skyndsamt, till exempel om utvärderingen görs mot bakgrund av risk för bristande kvalitet.

Omfattning och undantag

Utbildningsutvärderingar kan beroende på syftet med utvärderingen omfatta en eller flera utbildningar vid enstaka lärosäten eller en eller flera utbildningar vid samtliga lärosäten. Om lärosätet vill undantas från en utvärdering krävs exempelvis:

- ett beslut om nedläggning av den aktuella utbildningen innan utvärderingen inleds
- en redogörelse för varför inga nya studenter har antagits under de senaste två åren, om så är fallet.

Kvalitetsdrivande utvärderingar

UKÄ strävar efter att utforma och genomföra utbildningsutvärderingar som är kvalitetsdrivande och som fokuserar på utbildningar och områden där behovet av förbättring och utveckling är som störst. Våra utvärderingar ska vara *träffsäkra, flexibla och resurseffektiva*.⁵ Det är då insatserna gör som mest nytta.

Varje utbildningsutvärdering anpassas därför för att möta de specifika utvecklingsbehov och utmaningar som finns inom den aktuella utbildningen. Anpassningen baseras på befintlig kunskap och erfarenhet samt sker i dialog med berörda parter. Samma anpassning tillämpas på alla utbildningar som ingår i den specifika utvärderingen.

Dialogen mellan UKÄ och berörda parter är central för att säkerställa att UKÄ utvärderar de utbildningar som är i störst behov och utformar utvärderingarna så att de bidrar till kvalitetsförbättringar. En sådan dialog syftar till:

- ökad kunskap om utbildningens styrkor och svagheter samt utvecklingsbehov

⁴ Kvalitetssäkring av högre utbildning (skr. 2015/16:76), s. 16.

⁵ För ökad kvalitet - en utvecklad metod för UKÄ:s granskningar (UKÄ, 2023)

- anpassning av utvärderingens innehåll och genomförande utifrån identifierade behov
- främjande av kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring den utvärderade utbildningen samt spridning av goda exempel.

Utbildningsutvärderingarna ska komplettera och stödja respektive lärosätes kvalitetssäkringsarbete och vara resurseffektiva. Utvärderingen innehåller därför bedömningsgrunder med riktade frågor, för att skapa utrymme för lärosätet att beskriva och värdera sin utbildning med utgångspunkt i lärosätets egna förutsättningar och eventuella profilområde. Ambitionen med utbildningsutvärderingen är att skapa ett mervärde för lärosätenas verksamhet. Att utveckla utbildningarna är både ett gemensamt mål och den långsiktiga effekten av utvärderingsprocessen.

Utvärderingens utformning – förstudie och anpassning

I det här avsnittet redogör vi för hur UKÄ genomför en förstudie med fakta om den aktuella utbildningen och anpassar utbildningsutvärderingens utformning och genomförande utifrån identifierade behov.

Förstudie

Innan utvärderingen inleds tar UKÄ fram ett faktaunderlag om den aktuella utbildningen i en så kallad förstudie. Syftet med förstudien är att bidra till en gemensam kunskapsgrund för alla berörda aktörer inför starten av utvärderingen. Förstudien ligger sedan till grund för diskussionerna i dialogmötet om utbildningens styrkor och utvecklingsbehov och hur utvärderingen ska anpassas för att göra mest nytta.

Förstudien delas med bedömargruppen samt representanterna för lärosätena, studenterna och arbetslivet inför dialogmötet. Den kan exempelvis innehålla:

- statistiska data, såsom söktryck, antalet antagna helårsstudenter, antalet utfärdade examina, genomströmningen, studenters etablering på arbetsmarknaden samt om möjligt en översikt över personalen och forskningsverksamheten med koppling till utbildningsverksamheten
- sammanställningar av resultat och analyser från tidigare granskningar, tillsynsändanden och utredningar, både från UKÄ och från andra myndigheter
- aktuella trender och behov som kan bidra till en djupare förståelse av utbildningen.

För utbildningsutvärderingar som initierats skyndsamt, där UKÄ har identifierat risker för bristande kvalitet, kan förstudien utgå eller anpassas i omfattning.

Anpassning

Med förstudien som grund hålls ett första dialogmöte där UKÄ tillsammans med bedömaregruppen, representanterna för lärosätena, studenterna och arbetslivet diskuterar hur utvärderingen ska utformas för att bli så relevant och kvalitetsdrivande som möjligt. Vid dialogmötet deltar personer som har god kännedom om utbildningen och dess eventuella utvecklingsbehov.

Fokus för dialogmötet ligger på följande områden:

- **Utbildningens styrkor, svagheter och utvecklingsområden** samt eventuella särskilda förhållanden som bör beaktas under utvärderingen.
- **Utformning av utvärderingen i relation till utbildningens utvecklingsbehov.** Vilka examensmål eller delar av examensmål som bör ingå i utvärderingen och varför. Vilka underlag som bör inkluderas i utvärderingen utifrån valda examensmål.

För utbildningsutvärderingar som initierats skyndsamt, där UKÄ har identifierat risker för bristande kvalitet, sker den inledande dialogen i ett anpassat format.

Beslut om utformning

Med utgångspunkt i förstudien och dialogmötet fattar UKÄ beslut om utvärderingens utformning: vilka examensmål/delar av examensmål som ska granskas och vilka underlag som ska användas. En sammanställning av utvärderingens genomförande tas fram och delges samtliga berörda i god tid före upptaktsmötet.

Utvärderingens genomförande – bedömning av utbildningens kvalitet

I detta avsnitt redogör vi för utbildningsutvärderingens metod, huvudsakliga innehåll, vilka underlag som kan ingå, yttrande och beslut samt hantering av omprövning och klagomål av en utbildningsutvärdering.

Upptaktsmöte

Utvärderingen inleds genom ett upptaktsmöte med representanter från berörda lärosäten där UKÄ informerar om utbildningsutvärderingens innehåll och genomförande samt introducerar bedömargruppen. Inför upptaktsmötet får lärosätena ta del av ett underlag som beskriver utvärderingens utformning. Syftet med upptaktsmötet är att ge lärosätena goda förutsättningar så att medverka i utvärderingens genomförande blir så kvalitetsdrivande som möjligt.

Kollegial granskning

Granskningen görs av en bedömargrupp, så kallad kollegial granskning. Bedömargruppen ska bestå av oberoende sakkunniga från högskolesektorn, studentrepresentanter och företrädare för arbetslivet.

UKÄ sätter samman bedömargruppen utifrån ett nomineringsförfarande där lärosäten, student- och doktorandkårer via Sveriges förenade studentkårer (SFS) samt arbetslivsorganisationer får nominera bedömare. Som en kvalitetssäkrande åtgärd erbjuds berörda lärosäten tillfälle att yttra sig över bedömargruppens sammansättning, till exempel utifrån eventuella jävsinvändningar eller eventuella behov av ytterligare kompetens, innan UKÄ fastställer bedömargruppens sammansättning.

En bedömargrupp ska sammantaget ha så bred och djup kompetens att den kan bedöma samtliga bedömningsgrunder som ingår i granskningen.

Sakkunniga: Har erfarenhet av och kunskap om den aktuella utbildningens ämnesområde, samt utbildningens innehåll och genomförande med relevans för ämnesområdet, och bedömer samtliga bedömningsgrunder.

Studentrepresentanter: Har erfarenhet av och kunskap om utbildningens innehåll och genomförande och bedömer samtliga bedömningsgrunder utifrån studenternas perspektiv. Studentrepresentanterna är med fördel i slutet på utbildningen eller har nyligen tagit examen.

Arbetslivsföreträdare: Har erfarenhet och kunskap om utbildningens användbarhet och dess förberedelse för arbetslivet i relation till de valda examensmålen.

Bedömargruppen leds av en ordförande, utsedd av UKÄ, som tillsammans med UKÄ ansvarar för att granskningen genomförs på ett rättssäkert, likvärdigt och transparent sätt. Bedömargruppen deltar i dialogmötena både före och efter granskningen. I deras roll ingår att bidra till att ta fram en nationell bild av utbildningens styrkor och svagheter samt att medverka i ett erfarenhetsutbyte och vidareutveckling av utbildningen.

Bedömarnas uppdrag inleds med en utbildning i UKÄ:s gransknings- och arbetsmetod. Utbildningen syftar till att tydliggöra uppdraget och förväntningarna.

Bedömning av utbildningens kvalitet

Tyngdpunkten i en utbildningsutvärdering ligger på faktiska förhållanden och resultat, det vill säga att de lever upp till högskolelagens och högskoleförordningens krav och mål om hög kvalitet. Utvärderingens fokus är därför att kontrollera att utbildningen möjliggör och säkerställer att studenterna når examensmålen i examensordningen när examen utfärdas. Utvärderingen ska även genomföras på ett sätt så att den bidrar till att utveckla utbildningarna.

I utvärderingen bedöms hur utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställer att studenterna når de valda examensmålen. Bedömningar görs även av hur förutsättningarna ser ut och hur de nyttjas så att studenterna når examensmålen. Det ingår i bedömningen att lyfta fram både goda exempel och utvecklingsbehov som är kvalitetsdrivande för den utvärderade utbildningen.

När det gäller förutsättningar görs en bedömning av *personalresurserna*. När det gäller utformning, genomförande och resultat görs en bedömning av *måluppfyllelse av examensmålen* som valts ut i utvärderingen för de tre kunskapsformerna *kunskap och förståelse; färdighet och förmåga; värderingsförmåga och förhållningssätt*. Vilka kunskapsformer som

ingår i utvärderingen kan variera.

Bedömningsgrunder och utvärderingsfrågor

Bedömningsgrunderna utgör kriterier för bedömargruppens bedömning. En utbildningsutvärdering innehåller bedömningsgrunderna personalresurser och måluppfyllelse av ett urval av examensmål eller delar av examensmål. För varje bedömningsgrund finns utvärderingsfrågor med syftet att underlätta för lärosätet att genom konkreta exempel, beskriva, analysera och värdera hur utbildningen uppfyller bedömningsgrunden utifrån lärosätets förutsättningar och profilområden. Utvärderingsfrågorna bidrar till att bedömningen blir mer relevant utifrån ett kontroll- och utvecklingsperspektiv. Bedömningsgrunderna är gemensamma för samtliga utbildningar som ingår i samma utvärdering.

Bedömargruppen gör en bedömning av varje enskild bedömningsgrund och ger därefter ett samlat omdöme.

Bedömning av personalresurser

Bedömningsgrund

Lärarnas vetenskapliga/konstnärliga, professionsrelaterade och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym och innehåll. Lärarnas kompetens nyttjas så att studenterna kan uppnå examensmålen.

Utvärderingsfrågor

- Vilken vetenskaplig/konstnärlig, professionsrelaterad och pedagogisk kompetens har den undervisande personal som studenterna kommer i kontakt med under utbildningen?
- Hur använder lärosätet lärarnas vetenskapliga/konstnärliga, professionsrelaterade och pedagogiska kompetens i utbildningen, så att studenterna kan nå examensmålen?

Lärosätet ska i självvärderingen beskriva, analysera och värdera den lärarkompetens och lärarkapacitet som studenterna möter i undervisningen, handledningen och examinationen under utbildningen. Fokus är på den grupp av lärare som står för merparten av undervisningen och som studenterna möter oftast. Redogörelsen kompletteras med en redovisning av personalen i lärartabellen bilagd självvärderingen.

Bedömning av måluppfyllelse

Bedömningsgrund

Utbildningen är utformad och genomförs på ett sådant sätt så att studenterna, när examen utfärdas, har uppnått de valda examensmålen inom de valda kunskapsformerna.

Utvärderingsfrågor

- Vilken kunskap och förmåga ska studenterna ha nått vid examen för de valda examensmålen? Konkretisera hur valda examensmål har brutits ned i lärandemål.
- Hur genomförs utbildningen så att studenterna kan nå de valda examensmålen?
- Hur säkerställs att studenterna har nått de valda examensmålen?

Lärosätet ska i självvärderingen beskriva, analysera och värdera måluppfyllelsen för de valda examensmålen. Detta kan till exempel göras genom att belysa

- kopplingen mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examinationer (konstruktiv länkning)
- studenternas progression
- användning av betygskriterier, pedagogiska modeller och andra aktiviteter
- hur studenternas lärande främjas.

Underlag för bedömning

Underlaget för bedömningen består av lärosätets självvärdering med bilagor och intervjuer med företrädarna för den granskade utbildningen och med studenterna. Det kan också bestå av självständiga arbeten på grundnivå och avancerad nivå eller andra lämpliga underlag. Samtliga underlag vägs in vid bedömningen.

Lärosätets självvärdering med bilagor

Självvärderingen inleds med att lärosätet kortfattat beskriver utbildningens bakgrund och om det är något särskilt som bedömare bör veta om utbildningen för att få en ökad förståelse, till exempel om utbildningen ges på distans.

I självvärderingen beskriver, analyserar och värderar sedan lärosätet sin utbildning utifrån bedömningsgrunderna och utvärderingsfrågorna. Lärosätet ombeds att genom konkreta exempel ge en så tydlig och rättvisande bild som möjligt över hur utbildningen utifrån dess förutsättningar och genom dess utformning, genomförande och resultat möjliggör och säkerställer att studenterna når examensmålen. Lärosätet redogör även för utbildningens styrkor och utvecklingsbehov samt hur

dessa omhändertas.

Självvärderingen är ett verktyg som ger berörda på lärosätet en möjlighet att tillsammans med studenterna arbeta för att synliggöra, öka kunskapen om och utveckla kvaliteten på utbildningen. Vi uppmanar därför att använda självvärderingsprocessen som ett tillfälle att utveckla verksamheten och involvera både personal som arbetar nära utbildningen och studenter på utbildningen.

Som en bilaga till självvärderingen skickar lärosätet även in en redovisning av den personal som undervisar, examinerar och handleder studenterna i utbildningen.

I självvärderingen kan lärosätet hänvisa till befintliga dokument, det vill säga dokument som inte är framtagna specifikt för utvärderingen, men som kan fungera som belägg för det som skrivs i självvärderingen. Exempel på sådana underlag kan vara kursplaner och utbildningsplaner, målmatriser, studiehandledningar, studieguider och avtal. Det är viktigt att det finns tydliga referenser i självvärderingen till var i ett sådant dokument som belägget finns.

Andra underlag som belägg för måluppfyllelse

UKÄ fattar beslut om vilket eller vilka andra underlag utöver självvärderingen som ska ingå i den aktuella utvärderingen för att belägga lärosätets självvärdering och bedöma måluppfyllelse.

Självständiga arbeten

Ett urval av självständiga arbeten (examensarbeten) är ofta ett bedömningsunderlag som är lämpligt för att bedöma utbildningens resultat. Det självständiga arbetet visar om den enskilde studenten i slutet på sin utbildning uppnått specifika examensmål. Om studentens måluppfyllelse av specifika examensmålen bättre bedöms genom ett annat underlag, används detta.

Utbildningsplaner, kursplaner, avtal etc.

Utbildningsplaner och ett urval av kursplaner är ytterligare exempel på bedömningsunderlag som kan tydliggöra hur utbildningens utformning och genomförande säkerställer måluppfyllelsen i utbildningen. Avtal, exempelvis vad gäller verksamhetsförlagd utbildning, kan också vara exempel på vad som kan fungera som lämpliga bedömningsunderlag.

Intervjuer

Intervjuerna syftar till att komplettera den bild som bedömargruppen får från övriga underlag. Bedömargruppen intervjuar representanter för lärarna, ledningen och studenterna som går på utbildningen. Detta ger bedömarna möjlighet att kontrollera och säkerställa att informationen från andra underlag har tolkats korrekt. Intervjuerna är också ett tillfälle för lärosätets representanter att lämna ytterligare information som kan klargöra och komplettera självvärderingen och andra underlag.

Studentintervjuerna har ett särskilt fokus på att belysa studenternas egna erfarenheter av utbildningen. Syftet är att förstå hur utbildningen fungerar i praktiken och bedöma i vilken utsträckning den ger studenterna tillräckliga förutsättningar för att nå examensmålen.

Studenter som deltar i intervjuerna bör i första hand vara nära slutet av sin utbildning eller nyligen ha avslutat utbildningen. Studenterna bör i första hand vara utsedda av en studentorganisation som antingen tillhör en studentkår eller har kårstatus vid lärosätet. Om studentkåren inte kan säkerställa att rekryteringen fungerar, kommer UKÄ i samråd med lärosätets kvalitetssamordnare, eller någon annan utsedd person, säkerställa att studenter rekryteras till intervjun.

Yttrande och beslut

Bedömargruppen redogör för sin bedömning av utbildningen i ett yttrande. Samtliga underlag ligger till grund för bedömningen. I yttrandet ger bedömargruppen utöver ett samlat omdöme också återkoppling till lärosätet om de utvecklingsområden och goda exempel som bedömarna har identifierat i relation till varje bedömningsgrund och för utbildningen som helhet.

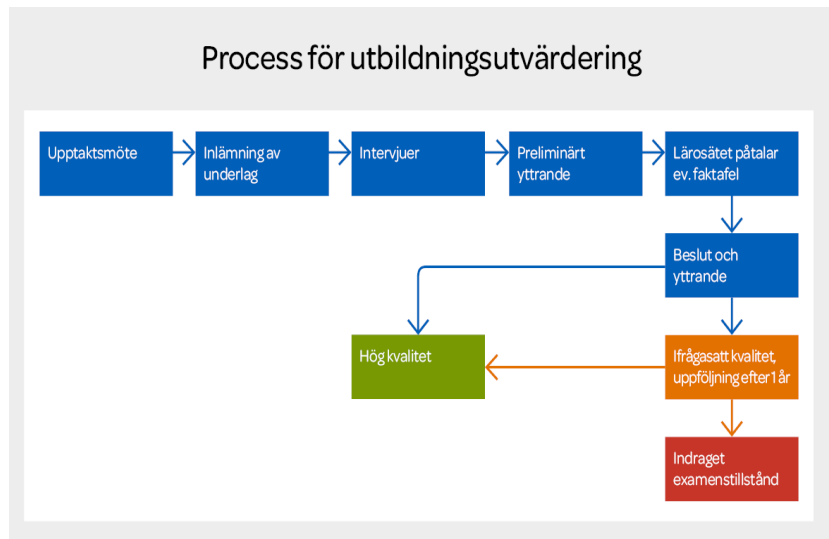
Bedömargruppens preliminära yttrande skickas till lärosätet på delning. Syftet med delningen är att ge lärosätena möjlighet att påtala eventuella faktafel i yttrandet. Lärosätets skriftliga svar på delningen ingår som en bilaga till bedömargruppens slutliga yttrande. Det slutliga yttrandet kommer sedan att ligga till grund för UKÄ:s beslut.

Varje utbildningsutvärdering resulterar i ett beslut som fattas av UKÄ:s generaldirektör enligt en tvågradig skala:

- hög kvalitet
- ifrågasatt kvalitet.

Om utbildningen får det samlade omdömet ifrågasatt kvalitet framgår det av yttrandet vilka brister som bedömargruppen har identifierat. Lärosätet får då ett år på sig att åtgärda bristerna.

Bilden nedan illustrerar utbildningsutvärderingars genomförande.

Hantering av omprövning och klagomål

Omprövning

Lärosäten kan begära omprövning av UKÄ:s beslut. En särskild expertgrupp, utsedd av UKÄ, bereder omprövningsärendena. Syftet med expertgruppens granskning är att undersöka om det har förekommit brister i den tidigare granskningsprocessen. Expertgruppen bedömer inte sakfrågor utan bara den tidigare gransknings- eller utvärderingsprocessen vid UKÄ⁶.

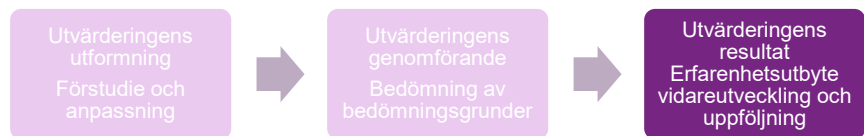
Klagomål

UKÄ eftersträvar öppenhet och dialog i kvalitetssäkringen av universitetens och högskolornas verksamhet. Om det trots detta skulle uppstå missnöje kring granskningsprocessen har lärosätena möjlighet att framföra klagomål. Klagomålen kan avse processen för UKÄ:s granskningar eller dem som genomfört granskningen. Klagomål framförs av berört lärosäte via rektor.⁷

⁶ Vägledning för omprövning av beslut inom kvalitetssäkring av högre utbildning (Uppdaterad) och Intern rutin för begäran om omprövning, UKÄ 2022, Reg.nr: 411-00406-18

⁷ Riktlinjer för hantering av klagomål avseende UKÄ:s kvalitetssäkring av universitetens och högskolornas verksamhet UKÄ 2024, Reg.nr: 411-00502-24

Utvärderingens resultat – erfarenhetsutbyte, vidareutveckling och uppföljning

I det här avsnittet redogör vi för det dialogtillfälle när samtliga involverade i utvärderingsprocessen får möjlighet att dela erfarenheter och reflektera över utvärderingens resultat och hur man kan vidareutveckla utbildningen. Avsnittet ger även en beskrivning av tillvägagångssättet för uppföljningen av de utbildningar vars kvalitet har ifrågasatts.

Erfarenhetsutbyte och vidareutveckling

Återföring och lärande

Efter genomförandet av en utvärdering arrangerar UKÄ ett andra dialogmöte. Syftet är att främja erfarenhetsutbyte mellan och utveckling hos lärosätena. Vid detta möte samlas de som har deltagit i utvärderingen för att diskutera de lärdomar, utvecklingsbehov och goda exempel som har identifierats. Mötet ger också möjlighet att ställa frågor till bedömargruppen och UKÄ. Dialogmötet inkluderar vanligen:

- **Redogörelse av genomförande och resultat:** Bedömargruppen redogör för utvärderingens genomförande och resultat och den nationella bilden av utbildningen som utvärderingen har visat. Det inkluderar både styrkor och utvecklingsbehov. Bedömargruppen lyfter fram de bedömningsgrunder och områden de anser vara mest aktuella att arbeta vidare med.
- **Workshop om utvecklingsmöjligheter:** Deltagarna diskuterar lösningar och utvecklingsmöjligheter kring de områden som bedömargruppen har valt ut, med fokus på att skapa långsiktiga och hållbara förbättringar. Om flera lärosäten delar liknande utmaningar inom ett visst område som inte återfinns inom bedömningsgrunderna

kan även dessa lyftas för diskussion.

- **Inspiration från goda exempel:** Särskilt framgångsrika arbetssätt och lösningar på vanligt förekommande utmaningar synliggörs och sprids för att inspirera andra lärosäten att stärka utbildningens kvalitet.

Tematiska analyser för vidareutveckling

UKÄ kan även komma att genomföra fördjupade analyser, så kallade tematiska analyser, av en utbildning utifrån utvärderingens resultat och i relation till andra utvärderingsresultat för att identifiera nationella mönster och öka kunskapen om utbildningens kvalitet och utvecklingsbehov.

Uppföljning av utbildning med ifrågasatt kvalitet

Åtgärdsredovisning

För utbildningar som har fått det samlade omdömet ifrågasatt kvalitet får lärosätet ett år på sig att åtgärda de brister som identifierats i utvärderingen och lämna in en åtgärdsredovisning. Denna ska innehålla:

- **Analys av identifierade brister.** Analysen ska på ett tydligt sätt visa att det finns insikt vid lärosätet om varför förekommande bedömningsgrunder inte bedömdes vara uppfyllda.
- **Redogörelse för vidtagna åtgärder.** Redogörelsen bör tydligt återge vilka konkreta förändringar som har genomförts och varför. Samtliga åtgärder ska vara genomförda och relateras till utbildningen så som det såg ut när utbildningsutvärderingen genomfördes.
- **Dokument av direkt relevans för att påvisa genomförda åtgärder.** Dokumenten som biläggs åtgärdsredovisningen kan bestå i exempelvis reviderade kursplaner, studieplaner och lärartabeller.

Granskning och beslut

UKÄ tillsätter en bedömargrupp för att granska åtgärdsredovisningen. Bedömargruppen kan vid behov både begära in kompletterande underlag och kalla till intervju. När bedömargruppen anser sig ha ett fullgott underlag görs en bedömning om åtgärderna gör det troligt att utbildningen håller en hög kvalitet. Bedömargruppen redogör för sin bedömning av utbildningen i ett yttrande som lämnas till UKÄ. I särskilda fall kan åtgärder rörande personalrekryteringar följas upp efter ytterligare sex månader för att säkerställa bedömningsgrundens uppfyllande.

Med stöd av bedömargruppens yttrande beslutar UKÄ om utbildningen håller hög kvalitet eller om examenstillståndet ska återkallas. UKÄ kan besluta att återkalla examenstillstånd för den aktuella utbildningen om kvaliteten fortsatt är ifrågasatt. För enskilda utbildningsanordnare, Försvarshögskolan och Sveriges lantbruksuniversitet lämnar UKÄ ett förslag till regeringen om att återkalla examenstillståndet för den aktuella utbildningen. Det är regeringen som därefter fattar beslut i ärendet.

Om ett lärosäte får sitt examenstillstånd återkallat, får lärosätet utfärda examen för de studenter som har påbörjat sin utbildning före beslutet.⁸

Ett lärosäte som fått sitt examenstillstånd återkallat har möjlighet att på nytt ansöka om tillstånd att utfärda aktuell examen. UKÄ genomför då en examenstillståndsprovning enligt gällande rutiner för dessa.

Underlag vid nedläggning av utbildning

Lärosätet kan välja att avveckla en utbildning istället för att åtgärda bristerna. I sådana fall måste beslutet om nedläggning vara UKÄ tillhanda senast vid datumet för åtgärdsredovisningens inrapportering. Uppföljningen av den aktuella utbildningen avskrivs då.

Av lärosätets beslut ska det framgå att utbildningen läggs ned och att nya studenter inte antas till utbildningen. Det ska också framgå när beslutet börjar gälla. I de fall utbildningen leder till examen ska det framgå av beslutet att examen endast utfärdas till studenter som påbörjat sin utbildning före beslutet om nedläggning.⁹

⁸ 1 kap. 14 § högskolelagen.

⁹ För mer information om studenters rätt att slutföra utbildning vid beslut om nedläggning, se *Studenternas rättssäkerhet vid nedläggning av utbildningsprogram UKÄ 2018*

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

uka.se

